

ŠTA JE POTREBNO ZA LJUBAV

Odgovori na najvažnija pitanja o vezama

HANS JELOUŠEK

Prevela s nemačkog
Dušica Miljković

Laguna

Naslov originala

Hans Jellouschek

WAS DIE LIEBE BRAUCHT

Antworten auf die wichtigsten Beziehungsfragen

Copyright © Verlag Kreuz GmbH, 2009

Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

ŠTA JE POTREBNO ZA LJUBAV

Sadržaj

Predgovor	11
Pitanje 1: Volimo se. Na osnovu čega da zaključimo da li možemo da živimo zajedno?	13
Pitanje 2: Zbog čega stupati u brak? Ne uništava li obaveza živost ljubavne veze?	21
Pitanje 3: Trebalo li ostati svoj ili se prilagoditi partneru? Šta je u vezi važnije?	29
Pitanje 4: Imati ili nemati decu?	39
Pitanje 5: Koliku različitost ljubav može da podnese? U kojoj meri je potrebno da partneri budu međusobno slični?	53

Pitanje 6:	
Mora li u dugotrajnoj vezi seks postati dosadan?	63
Pitanje 7:	
Šta da se preduzme kako ljubav ne bi ubrzo nestala i kako ne bi došlo do ogorčenog razlaza, što se danas tako često dešava?	71
Pitanje 8:	
Uzajamne svade: da li oživljavaju ili uništavaju ljubav?	81
Pitanje 9:	
Može li preljuba oživeti vezu koja je postala dosadna?	89
Pitanje 10:	
Nije li zahtevanje vernosti odavno prevaziđeno?	95
Pitanje 11:	
Razići se ili ostati zajedno? Na osnovu čega mogu da zaključim šta je od toga pravi izbor?	101
Pitanje 12:	
Da li su razlike između muškaraca i žena suviše velike da bi mogli da se zaista međusobno razumeju?	115
Pitanje 13:	
Sme li u vezi da bude tajni?	123
Pitanje 14:	
Koliko uzajamne zavisnosti ljubav podnosi, a koliko joj je autonomije potrebno?	131
Pitanje 15:	
Ako kao par imamo probleme: kada – i da li uopšte – treba potražiti pomoć neke treće osobe?	141

Pitanje 16:	
Da li je ravnoteža između posla i porodice u današnje vreme samo pusta želja?	151
Pitanje 17:	
Da li je moguće pomirenje pošto nas je partner veoma povredio?	163
Pitanje 18:	
Ako nakon razvoda, odnosno razlaza, uđemo u novu vezu: na šta kao nov par treba da obratimo pažnju?	173
Pitanje 19:	
U kojoj meri je čovek sposoban za promene? Da li moramo da se pomirimo sa partnerovim osobenostima – što smo duže zajedno, utoliko više – umesto da se borimo da ga promenimo?	183
Pitanje 20:	
Da li za zajednički život parova i porodica postoje neka osnovna pravila koja se moraju poštovati da ljubav ne bi pretrpela štetu?	191
Literatura	199

Predgovor

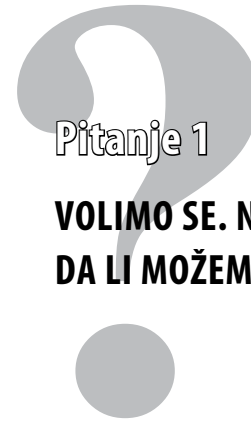
Već trideset pet godina bavim se terapijskim radom sa parovima, pri čemu sam uvek pokušavao da u saradnji sa njima pronađem najpraktičnije i ostvarljive puteve za njihov zajednički život. I u svojim knjigama sam se uglavnom bavio određenom konstelacijom problema, a zapravo najviše pitanjem kako je moguće u ovoj oblasti doći do rešenja. Pritom su mi se tokom vremena iskristalisale određene ideje kojima sam se rukovodio kada je reč o ljubavnim vezama i odnosima među parovima, koje su više principijelne prirode i koje sam pre svega video kao ostvarene kod parova kojima je u zajedničkom životu pošlo za rukom da sačuvaju ljubav i kojima je dobro zajedno, uz sve teškoće i udarce sudbine koji, naravno, i u njihovom životu postoje. U ovoj knjizi bih želeo da razradim te ideje kojima se rukovode uspešne veze među parovima. Polazim od pitanja koja mnogi danas postavljaju kada je reč o ljubavi i o vezama, jer se ova pitanja koja se često čuju odnose upravo na te suštinske teme. Uvek se trudim da moji odgovori budu na visini postavljenih

pitanja. Naravno da ono što govorim ne iznosim eks katedra i ne pretendujem na nepogrešivost. Ubeđen sam, doduše, da moji odgovori važe za sve, bar u naše vreme i na našem kulturnom prostoru, ali jasno mi je da se sa njima neće svi složiti, čak ni kada je reč o mojim kolegamicama i kolegama koji o tome pišu, ili se bave terapijskim radom. Želeo bih, međutim, da ovi odgovori podstaknu na razmišljanje, raspravu i razgovor, pre svega partnere koji bi želeli da dođu do zajedničkog stava o pitanjima koja se tiču međusobnih odnosa. Ako im na taj način pružim podsticaj da razviju sopstvena osnovna uverenja o ljubavi i partnerstvu, time je već postignuto nešto značajno.

Prirodno je da ono što ću u ovoj knjizi izneti nije nastalo „u tihoj sobici“. Pored višestrukih podsticaja od strane samih parova sa kojima sam radio, veoma važna je bila i razmena mišljenja sa kolegamicama i kolegama. Pre svih moram da spomenem svoju pokojnu suprugu, Margarete Kohaus. Višegodišnja saradnja sa njom bila je i još uvek jeste od suštinskog značaja za moj terapijski rad. Tokom proteklih godina važna mi je bila naročito razmena mišljenja sa Friderike fon Tideman i Marijane Valcer; sa njima sam organizovao mnoge kurseve za psihološko savetovanje i terapiju parova. Konkretno za ovu knjigu, važne sugestije su mi dali i Klaus Antons i moja sadašnja supruga Betina, koja je svako poglavlje pažljivo pročitala i kojoj mogu da zahvalim za mnoge sugestije, kako sadržajne, tako i formalne prirode. Svima njima se ovom prilikom srdačno zahvaljujem.

Hans Jeloušek

Amerbruh, proleće 2009.

Pitanje 1

VOLIMO SE. NA OSNOVU ČEGA DA ZAKLJUČIMO DA LI MOŽEMO DA ŽIVIMO ZAJEDNO?

Zapažanja i razmišljanja

Odgovor koji većina parova daje na ovo pitanje sasvim je jednostavan: počecemo da živimo zajedno i probacemo kako ide. To nesumnjivo može da bude dobar način. Meni se, međutim, čini da tu postoji jedan problem na koji se često premalo obraća pažnja: ovaj zajednički život se obično ne započinje sa izričitim pitanjem: da li se slažemo u svakodnevnom životu? Da li možemo da budemo životni partneri? Pre bi se moglo reći da se događa slučajno: zato što se mladić doselio u mesto u kojem studira njegova devojka, a njoj je upravo povoljno ponuđen dvosoban stan, zato što je stanovanje udvoje jeftinije nego vođenje dva zasebna domaćinstva i iz drugih sličnih razloga.

Svakako da pitanje da li smo za zajednički život ne mora da se postavi čim se dvoje usele u zajednički stan. Ali ako ovu novu fazu u životu para oboje ne definišu jasno kao prelaznu fazu, tokom koje treba o vezi doneti jednu novu odluku, ona

se lako pretvara u neko trajno nedefinisano stanje, u kome pitanja o kojima je ovde reč – pitanje trajnog partnerskog odnosa, zajedničkih životnih perspektiva, pitanje dece itd. – ostaju bez odgovora. Ne radi se, dakle, toliko o zajedničkom životu, koliko o pitanjima sa kojima se u njega ulazi.

Ali zar neće odgovori na ova pitanja doći sami od sebe? Nije li dovoljno ako ljudi osećaju da se vole? Nije li u pitanju „da li možemo da živimo zajedno?“ već sadržana sumnja u ljubav, a time i destruktivno nepoverenje prema sopstvenim osećanjima i osećanjima voljenog partnera? Ako se zaista volimo, sve će se samo srediti!

To je velika zabluda! Jer između „voleti se“ i „živeti zajedno i organizovati svakodnevni život“ postoji velika razlika. Velika uzajamna strast još uvek ne znači da dvoje mogu da postanu par, da vode zajednički život i da se slože oko najvažnijih pitanja. Strastvena ljubav počiva na uzajamnom osećanju koje je na kraju krajeva racionalno neobjašnjivo. Zajednički život, međutim, postavlja čitav niz drugačijih pitanja, na koja sama ljubav koju dvoje trenutno osećaju jedno prema drugom još uvek ne predstavlja odgovor, a sa kojima se mora izaći na kraj pre nego što se odluka donese.

Ovo pogotovo važi ako su se partneri, što je danas sve češće slučaj, upoznali preko oglasa ili interneta, te su se, dakle, „iznenada“ našli licem u lice, ne poznajući biografiju, poreklo i bliže životne okolnosti onog drugog, a u takvim okolnostima je naročito važno da se pažnja ne obraća samo na trenutna, možda zaista istinska i vrlo duboka osećanja koja postoje, već da se sporazumno, možda i vrlo trezveno, postave tematska pitanja, kako se velika ljubav ne bi ubrzo pretvorila u veliko razočaranje.

Rezime

Za tako dalekosežnu odluku kao što je odluka o zajedničkom životu potrebno je, dakle, ne samo osećanje intenzivne uzajamne ljubavi, već i suočavanje sa različitim drugim temama, ukoliko tu odluku želimo da donesemo odgovorno. Evo najvažnijih od ovih tema – koje se uglavnom formulišu kao pitanja:

1. Prvo pitanje tiče se specijalnog kvaliteta ljubavi koja povezuje jedan par: imam li/imamo li pored erotske privlačnosti i dublje osećanje zajedništva? Da li uz sve individualne razlike među nama postoji i osećanje dublje bliskosti? Osećanje na koje se ovde misli parovi ponekad izražavaju rečima: „mada smo kratko bili zajedno, osećali smo kao da se poznajemo već hiljadu godina.“ Erotska strast ponekad može da postoji, a seksualna privlačnost može da bude čak i izuzetno snažna, a da ovo osećanje bliskosti i privrženosti ipak nedostaje. U tom slučaju treba biti krajnje oprezan!
2. Druga grupa pitanja tiče se saglasnosti oko najvažnijih životnih problema. Tu spada, recimo, i pitanje: kako zamišljamo zajedničku budućnost? Šta mislimo o zajedničkoj deci? Kako gledamo na podelu uloga između muškarca i žene kada je reč o poslu i porodici? Kako zamišljamo da se to dvoje može uskladiti? Tu su, zatim, i pitanja koja se tiču pogleda na svet, verskih ubeđenja i „životne filozofije“ – možemo li oko toga da se složimo, ili nam onaj drugi u tim stvarima ostaje tuđ i nerazumljiv? Da li se slažemo u odgovorima i razmišljanjima na te teme, ili u

raspravama oko njih među nama dolazi do sukoba? Ne kažem da ovde u svemu mora da postoji saglasnost, ali ako postoji veoma mnogo razlika i ako su one vrlo velike, a pre svega ako uopšte ne možemo da se međusobno razumemo, treba biti oprezan, jer takve razlike znače da su ljudi jedno drugom tuđi na način koji je teško prevažići, vode do svađa i frustracija, a ako ne mogu stalno da se kompenzuju snažnim zajedništvom na drugim planovima, životno partnerstvo sa takvom osobom teško može da uspe.

3. Treća grupa pitanja tiče se svakodnevice: kako nam ide u običnom, svakodnevnom zajedničkom životu? Da li se tu slažemo, možemo li dobro da saradujemo? Da li se uzajamno dopunjujemo? Da li se uzajamno usklađujemo? Da li možemo da izađemo na kraj sa životnim ritmom i životnim navikama onog drugog, a da pritom potpuno ne zanemarimo sebe? Možemo li da se složimo oko podele zadataka, ili postoji neki čvrsto utvrđen način ponašanja koji ne možemo da prihvatimo? Odgovori na ova pitanja, naravno, najjasniji postaju prilikom „zajedničkog života bez venčanice“. Parovi koji još uvek žive odvojeno trebalo bi da zajedno provedu mnogo vremena, i to upravo onog „svakodnevnog vremena“, da bi sebi razjasnili ovo pitanje. Dobra saradnja u savladavanju sasvim obične svakodnevice predstavlja vrlo važan faktor za životno partnerstvo koje dobro funkcioniše.
4. Sa ovom trećom grupom pitanja blisko je povezana i četvrta, koja se tiče intimnije, ali još uvek ne i seksualne, fizičke bliskosti para. Kako nam ide kada je o tome reč? Da li volim fizičku bliskost druge osobe? Da li je „mirišem“ i u doslovnom smislu reči? Da li volim način na koji onaj

drugi govori, kako me drži, kakve su mu ruke, način na koji se smeje i kako izgleda kada je ozbiljan? Ovde se često radi o stvarima koje se ne mogu tek tako promeniti, jer su neposredno povezane sa ličnošću druge osobe. Neprijatna osećanja u ovom domenu, osećanje gađenja, spontana „odbojnost“, treba da budu vrlo ozbiljno shvaćena i da se ne odbacuju kao nešto sporedno. A ako se pritom radi o navikama koje je moguće promeniti (npr. kada je reč o čistoći) važno pitanje glasi: mogu li onom drugom to da kažem i da li to vredi? I mogu li sam od drugog da prihvatim kritiku koja se tiče takvih navika, a da me to ne povredi previše? Pitanje uzajamne sposobnosti prilagođavanja u ovim „sitnicama“, a da čovek pritom nema osećaj da mora potpuno da se prikloni onom drugom, čini mi se suštinski važnim za odgovor na pitanje da li je životna zajednica moguća.

5. Naredna pitanja tiču se partnerove vitalnosti i životnih sposobnosti. Kako mu ide na profesionalnom planu? Kako stoji stvar s njegovim zdravljem, fizičkim i duševnim? Ima li ozbiljnih psihičkih ili fizičkih problema hronične prirode? Da li ima dugova, a ako ima: koliki su? Da li ima drugih problema nastalih zbog ranije donesenih odluka, recimo zbog razvoda, zbog pogrešnih poslovnih procena, ili medicinskih intervencija – i u kojoj meri oni utiču na njegov sadašnji život? Naravno da takvi faktori zajednički život ne čine u startu nemogućim. Čovek, međutim, mora da bude svestan da će se od njega kao od životnog partnera zahtevati da učestvuje u njihovom rešavanju. Da li je za to dovoljno jak? Da li će uzajamna ljubav biti dovoljno jaka da to nadoknadi? Ovde je lako upasti u zamku „spasioca“, odnosno „spasiteljke“, i preforsirati

se. Čovek ne sme da preuzme previše odgovornosti za drugu osobu, a takva opterećenja ili njihove posledice mogu predstavljati dobar razlog da se u zajednički život ne upušta, ma koliko nekoga voleli.

6. Šesta grupa pitanja odnosi se na partnerove rođake. Kako stoji stvar sa njegovom porodicom? Mogu li da sa partnerovim ocem i majkom, kao i sa drugim važnim članovima njegove porodice za koje je on vezan, razvijem pozitivan ili bar neutralan odnos? Mogu li da prihvatim decu svog partnera – ako ona postoje iz prethodnih veza? Ne treba potcenjivati značaj koji simpatija ili antipatija prema bliskim članovima partnerove porodice, dugoročno gledano, ima za uzajamnu ljubav. Naravno da problemi sa nekim članom partnerove porodice ne predstavljaju kriterijum koji isključuje partnerski odnos. Ali što je odbojnost veća, pre svega prema najvažnijim osobama u njegovom životu – roditeljima, deci – a ako uz to ima još i drugih stvari koje nas razdvajaju, utoliko više treba biti oprezan. Važi i obrnuto: ako sam u partnerovoj porodici srdačno prihvaćen i dobro se osećam, to predstavlja dobar preduslov za uspeh zajedničkog života.
7. Poslednja grupa pitanja tiče se socijalnog sloja iz kog partneri potiču, nivoa njihovog obrazovanja i razlika među porodicama iz kojih potiču, između ostalog i onih koje se tiču verske i nacionalne pripadnosti. Da li su ove razlike vrlo velike i na koje oblasti se protežu? Nema sumnje da velike razlike u ovom domenu ponekad rađaju i veliku privlačnost i fascinaciju: fascinaciju onim što je egzotično i drugačije. To, međutim, još uvek ne obećava da ćemo moći zajedno da živimo. Ako su razlike u ovoj sferi suviše brojne i upadljive, biće utoliko teže da se organizuje

zajednički svakodnevni život, a to brzo može da potkopa i uništi i vrlo veliku ljubav. Ako su ove razlike veoma velike, treba razmisliti: šta možemo da kompenzujemo drugim stvarima u kojima se slažemo, a šta može da se premesti spremnošću i sposobnošću partnera da se jedno drugome prilagode? U kojoj meri smo u stanju da se uživimo u ovim uslovljenu partnerovu različitost, tako da među nama bude moguća istinska razmena mišljenja i osećanja, a time i uzajamno približavanje? Ako to nije moguće, ili je veoma malo verovatno, neminovno se nameće pitanje: da li bi nas životno partnerstvo sa takvom osobom opteretilo više nego što možemo da podnesemo i ne bi li stoga bilo bolje da od takve ideje odustanemo? I ovde je moguće da – upravo zbog ljubavi koju osećamo – sebe preforsiramo i precenimo sopstvene mogućnosti.

Upomoć! Kakav dugačak spisak pitanja! Može li nakon svega ovoga uopšte još da se donese odluka da nekog prihvatamo za životnog partnera? Mogu li na sva ova pitanja uopšte da odgovorim? Koliko će mi trebati za to? I neće li već sva ta pitanja uništiti našu ljubav, i pre nego što mi odgovori na njih budu jasni?

Veoma dobro razumem čitaoca koji sada ovako razmišlja. S tim u vezi, međutim, mogu da ga umirim. Mnoga od ovih pitanja se ne odnose na svaki par, tako da spisak za većinu odmah može prilično da se skрати. Pored toga, partneri će na osnovu dosadašnjeg kontakta s voljenom osobom imati mnogo unapred spremnih pozitivnih odgovora, tako da mnoga pitanja mogu da se pređu veoma brzo, dok će duže morati da se pozabave samo nekima od njih. Na kraju krajeva, sasvim uopšteno se može reći da ni odgovori na sva ova

pitanja ne mogu da donesu potpunu sigurnost, ni u jednom, a ni u drugom pravcu. Moguće je da većina odgovora ide u prilog životnom partnerstvu sa nekom osobom, ali da me nešto, što ovde uopšte nije spomenuto, iznutra upozorava: ipak – radije ne! Važi i obrnuto: moguće je da mnogo toga govori protiv, a partneri uprkos tome „znaju“ da su jedno za drugo pravi izbor! Uprkos brojnim pitanjima, važnu, a možda i presudnu ulogu igra intuicija, koja se racionalno ne može objasniti. Ali čemu onda čitava ova igra sa pitanjima? Naprosto da nam ulije malo sigurnosti kada je reč o onome što smo osetili, možda samo negde u najskrovitijoj dubini svoga srca. Ovakav spisak takođe može i da nam skrene pažnju na nešto na šta je dosad nismo obratili, i da nas na taj način navede da još jednom preispitamo svoje unutrašnje sklonosti. Kada je reč o donošenju odluka u vezama, potpuna sigurnost nikada ne postoji. Tu počinje ona stalna spremnost na rizik koju veza uvek podrazumeva.

ZBOG ČEGA STUPATI U BRAK? NE UNIŠTAVA LI OBAVEZA ŽIVOST LJUBAVNE VEZE?

Zapažanja i razmišljanja

Mada je venčanje proteklih godina ponovo postalo popularnije, mnogi parovi još uvek postavljaju ovo pitanje. Poznajem, doduše, mnoge koji već godinama žive zajedno a nisu u braku, i ne zalažu se za takvo rešenje, jer za to imaju dobre razloge – finansijske, pravne – ili pak zato što iz zdravstvenih razloga ne mogu da imaju decu, ili već imaju decu iz ranijih brakova. Zajednički život bez venčаницe i pravnog statusa često se obrazlaže i time da u tom slučaju postoji stalan izazov da se trudi oko veze i njene živosti, što predstavlja oružje u borbi protiv navike i monotonije svakodnevice. Nema sumnje da su ovakvi razlozi – bar delimično – opravdani i da ih treba poštovati.

Sa druge strane, upoznao sam i mnoge parove kod kojih se – ponekad i nakon dužeg zajedničkog života – kod oba ili kod jednog partnera – pojavila potreba da se „stupi u brak“. Da li se tu radi o posedničkom razmišljanju, u skladu

s motom: „želim drugu osobu samo za sebe“ ili o potrebi za sigurnošću: „želim da sprečim da me partner napusti?“ ili pak o materijalnoj sigurnosti i o partnerovim dobrim primanjima? Ili možda čak samo o „normalnoj“ svakodnevici: recimo želji da partnera mogu da predstavim kao „mog muža“, ili „moju ženu“ i da imam jasno definisano mesto u društvu? Svakako da i takva razmišljanja često igraju neku ulogu, manju ili veću – a zašto i ne bi? Ali može li želja za venčanjem naprosto da se izjednači sa njima?

Nešto što sam uočio navelo me je na razmišljanje: Kod parova koji su želju za venčanjem potisnuli, bilo zato što oboje to nisu želeli, ili zato što jedno od njih dvoje na to nije bilo spremno, tokom vremena se razvilo neko difuzno nezadovoljstvo, odnosno potištenost, neka vrsta osećanja da je „nešto važno u životu propušteno“, pre svega onda kada je to što partneri nisu venčani bilo povezano i sa tim što se nisu odlučili za decu, odnosno što su se naposljetku odrekli mogućnosti da ih imaju. Ali i nezavisno od teme „imati ili nemati decu“, jednom ili oboma partnerima često se nameće pitanje: ko je zapravo ova druga osoba za mene? I ko sam ja za nju? Mogu li u kriznim trenucima na nju zaista da se oslonim, ili živimo zajedno samo još iz navike? Da li smo zaista zajedno, ili smo u međuvremenu počeli da živimo „sami udvoje“? Kakvog smisla naš zajednički život zapravo još ima? Takva i slična pitanja počinju da uznemiravaju dušu.

Stoga mislim da želja za venčanjem ne može da se svede samo na posedničko razmišljanje, osećanje sigurnosti ili prilagođavanje konvenciji. Ona izražava nešto dublje, nešto najdublje ljudsko. Kod venčanja se radi o vezivanju i o obavezivanju u vezi sa partnerom. Ja se za tog partnera javno opredeljujem: mi pripadamo jedno drugom. Ja sam tvoj muž, ti si moja žena!

Obavezno ću se osloniti na tebe, zajedno s tobom ću dalje ići svojim putem, bez ikakvih „ako“ i „ali“! Takav korak se – bar ne u prvom redu – ne preduzima zbog posedničkog razmišljanja ili potrebe za materijalnom sigurnošću, već iz jedne mnogo dublje potrebe, da se za nekog bude „jedini“, odnosno „jedina“, da imamo nekog na koga možemo da se oslonimo i ko može da se osloni na nas. To je želja da se ne bude sam, već da imamo saputnika, odnosno saputnicu na svom daljem putu kroz život, nekoga ko će biti uz nas i uz koga ćemo mi biti, šta god nas snašlo. Naravno da – uz svu ljubav – ne mogu sa apsolutnom sigurnošću da kažem da li ćemo to moći da budemo jedno za drugo trajno. Venčanjem, međutim, javno izražavam svoju odluku da to u svakom slučaju želim. Nijedan čovek nije ostrvo. Da bismo mogli da živimo, od početka nam je potreban neko drugi, neko ko nas fizički i psihički „nosi“, pruža nam oslonac i svojim pozitivnim reagovanjem pokazuje da smo ljudi vredni ljubavi i poštovanja – i to ne samo u prvim godinama naše egzistencije, već i kroz čitav život. Kao odraslim ljudima svakako ne više onako neminovno i bezuslovno kao u prvim godinama, ali ta potreba je ipak još uvek veoma suštinska, možda i najsuštinskija od svih. A u pitanju da li sa svojim partnerom želim da se venčam sadržano je i pitanje: da li hoćeš da budeš i da li ćeš biti ona osoba koja će ostati sa mnom „u dobru i u zlu“, koja me neće ostaviti samog na svetu i za koju smem da budem jedini/jedina, najvažnije biće u njenom životu?

Ali da li je baš neophodno inscenirati sve pravne i ceremonijalne komplikacije jednog venčanja? Moj odgovor glasi: u najmanju ruku je vrlo preporučljivo. Tek će javno izgovoreno „da“ drugoj osobi i pravne posledice koje to ima učiniti ozbiljnost i odlučnost čitavog ovog poduhvata sasvim „stvarnim“.

S tim u vezi mi se stalno iznova događa jedno zanimljivo iskustvo: par srednjih godina, koji već duže živi nevenčano, odlučuje se na brak, često iz naizgled sasvim pragmatičnih razloga pravne ili finansijske prirode. A ubrzo zatim, oboje kažu: „Čudno, ali sada se osećamo sasvim drugačije. Ušli smo u novu fazu svog života. Kao da smo se ponovo zaljubili jedno u drugo, kao da smo tek sada stvarno par!“ Ovakve izjave sam često čuo, i one pokazuju da odluka o venčanju i njegovo ostvarenje zaista mogu da unesu u vezu jedan nov kvalitet. Oba partnera sada znaju i osećaju šta žele da budu i šta jesu jedno za drugo, a to ih ispunjava najdubljom srećom.

Ne ispostavlja li se, međutim, da su ovo znanje i ovo osećanje često iluzorni? Stopa razvoda je i dalje zastrašujuće visoka, a u velikim gradovima ide čak i do polovine sklopljenih brakova! Gde je tu obavezujući karakter zajednice, bezuslovno životno sapatništvo? Nema sumnje da poduhvat bračnog života često doživljava neuspeh. Mnogo je razloga za to i ja ih ovde neću detaljnije razmatrati. Pa ipak, ako hoćemo da živimo zajedno i da put koji je pred nama dalje zajedno prelazimo, korak koji vodi venčanju ima najdubljeg smisla: ako imam neki zahtevan cilj nikada ne znam sasvim sigurno da li će mi uspeti da ga ostvarim. Ali ako se nisam čak ni odlučio da tom cilju bezuslovno težim, već na početku sam izgubio. Kod zahtevnih projekata je neophodna bezuslovna rešenost, odnosno kako bi Amerikanci rekli „komitment“, da bi se postigao uspeh. To važi i za veze među parovima, i u tome za mene leži trajni smisao crkvenog zaveta na vernost „dok nas smrt ne rastavi“. Naravno da može da se ispostavi da nećemo izdržati do kraja života, da smo se prevarili, da život za nas ima sasvim drugačije planove i još mnogo toga. I naravno da u tom slučaju mora biti moguće da svoj zavet i

raskinemo i da promenimo kurs svog života. Ali ako taj kurs i pravac uopšte nismo čak ni nedvosmisleno odredili, veoma brzo ćemo sa njega skrenuti, mada je u toj vezi možda ležao potencijal za nalaženje lične sreće.

Rezime

1. Ako u vezi između dvoje ljudi kod nekoga od njih, ili kod oboje, počne sve jasnije da se uočava želja za venčanjem, treba proveriti da li ta želja najavljuje prekretnicu ka jednoj novoj fazi veze, prekretnicu ka obavezivanju koje želi da nađe izraza i u venčanju kako bi postalo sasvim stvarno.
2. Ako se ova želja ne uvaži, već se stalno iznova odbija, postoji opasnost da se veza više ne razvija i da okošta, da i ne govorimo o činjenici da se tada često odlaže i pitanje eventualne zajedničke dece, koje ostaje nedefinisano, ili se pak bez jasne odluke skida sa dnevnog reda iz bioloških razloga.
3. Naravno da može biti i dobrih razloga za izbegavanje „zvaničnog“ braka, ukoliko bi to imalo nekih krupnih nepovoljnih posledica, recimo finansijskih, profesionalnih ili društvenih. Ako se oboje partnera u tome slažu, svoju želju za obavezivanjem i za obostranom odlukom bi ipak trebalo da izraze, i ovu prekretnicu u svojoj vezi na neki način izričito obeleže, recimo nekom vrstom privatnog rituala i proslavom sa rođacima i prijateljima.
4. Treba, međutim, proveriti i da li su razlozi protiv „zvaničnog“ venčanja koji se iznose zaista pravi, ili su možda isforsirani. Pravi razlozi su često psihološke prirode:

nesposobnost ili teškoća jednog ili oba partnera da se vežu. U tom slučaju bi se ovim pitanjem trebalo temeljno pozabaviti sa terapeutom za parove. Pored toga, važno bi bilo i da se zna da li oba partnera ne žele da se venčaju, ili jedan od njih stalno potiskuje svoju želju iz obzira prema onom drugom. Ako je to slučaj, nastaje neravnoteža koja na duži rok vezi može samo da škodi. Neograničeno „čekanje“ da se partner na kraju možda ipak odluči ništa ne donosi. U takvoj situaciji bi bolje bilo ozbiljno razmisliti o razlazu, kako ljudi ne bi jedno drugom zatvarali dalji životni put.

5. Teškoća, odnosno nesposobnost da se obaveže i da se to izrazi, recimo, venčanjem, po pravilu je posledica ranijih razočaranja prethodnim vezama, a često – u pozadini tih razočaranja – i lošeg iskustva sa vezivanjem u porodici iz koje se potiče. O takvim iskustvima partneri moraju uzajamno da razgovaraju, kako bi – možda i uz pomoć terapije – pronašli put koji vodi dalje. U suprotnom im pretila velika opasnost da u svom ljudskom razvoju počnu da stagniraju.
6. Ako se želja za venčanjem kod jednog ili oba partnera stalno iznova javlja, a ne pođe im za rukom da je ostvare, iako za to nema stvarnog razloga, trebalo bi, između ostalog, da se upitaju ne idu li zapravo ka raskidu, koji oboje iz straha izbegavaju. U takvoj situaciji postoji, naime, opasnost da partneri sebi zatvore budućnost ostajući u vezi koja se samo još razvlači. U tom slučaju bi možda bilo i bolje da se razdvoje i odvaže na nov početak. Tako bi im se, mada sa vremenskim odlaganjem, ponovo otvorili novi putevi za pronalaženje onoga što čovek u partnerskom odnosu traži iz dubine svoje duše.

7. Ako u želji za venčanjem određenu ulogu imaju i manje zreli motivi, kao što su obezbeđivanje spoljne sigurnosti kroz brak ili prilagođavanje društvenim konvencijama, prema tome ne bi trebalo biti previše strog. Takvi motivi su ipak takođe ljudski i uvek igraju određenu ulogu, a mi zbog toga ne bi trebalo da ih osuđujemo. Ako nisu presudni, zbog čega i oni ne bi smeli da budu prisutni? Tada ne bismo smeli da preterujemo sa svojim zahtevanjem „savršene ljubavi“.